

strategije, »potrebne za spopadanje z izzivi, npr. konkurenčnostjo in uporabo novih tehnologij, ter za izboljšanje družbene kohezije, enakovrednosti in kakovosti življenja« (*Praški komunike*, 2001). Kot osrednji argumentacijski instrument je nastopila »nujnost zasledovanja globalne kompetitivnosti«. S tem so ministri eksplicitno vzpostavili razmerje med znanjem in gospodarskim napredkom ter se zavezali idejni racionalnosti »gospodarstva in družbe znanja«. To je bil predvsem odraz vzporednih dogajanj v koordinativni politični sferi, predvsem v povezavi s sveže sprejeto Lizbonsko strategijo Evropske unije.

Berlin, 2003⁴

Med najbolj zanimivimi srečanji glede idej in konceptov je bilo morda prav srečanje, ki ga je v septembru 2003 organizirala Nemčija. Prisotnih je bilo že 33 držav, medtem ko so bile zgoraj omenjene partnerske organizacije zainteresiranih skupin dokaj globoko vpete v proces snovanja politik.

Že uvodno poglavje *Berlinskega komunikeja* odraža živahno razpravo, ki je vključevala ideje, prisotne v ozadju priprav na ministrski vrh. Drugi odstavek je izjemno pomemben, kar zadeva uporabljeni jezik, politično umeščanje akterjev in idejne vplive: koncept »socialne dimenzije« visokega šolstva se je iz obrobne navedbe v Pragi premaknil v uvod *Berlinskega komunikeja*. Z namenom nevtralizacije in uravnoteženja poudarka kompetitivnosti se je takoj nato poudarila potreba po izboljšanju socialnih značilnosti Evropskega visokošolskega prostora, kar naj okrepi socialno povezanost ter zmanjša socialne in spolne neenakosti tako na nacionalni kot na evropski ravni (*Berlinski komunike*, 2003). V tem delu teksta ministri obravnavajo visoko šolstvo kot institucijo z mnogoterimi vlogami (v nasprotju z redukcijo na ekonomski instrumentalizem) s posebnim poudarkom na socialni mobilnosti prikrajšanih skupin.

V Berlinu se je na zelo izpostavljen način nadaljevalo obravnavanje naraščajočih teženj po liberalizaciji trgovanja z izobraževalnimi storitvami. Francoska delegacija je na samem zasedanju izkoristila priložnost odprte razprave in predlagala vključitev izjemno normativnega stavka v tekst komunikeja, kar je bilo sila neobičajno, saj so se sicer besedila dokončno uskladila že pred ministrskimi zasedanji. Z amandmajem je minister predlagal jasno politično obvezo, da visoko šolstvo ostane izvzeto iz pogajanj *Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami* (GATS) *Svetovne trgovinske organizacije* (več spodaj):

4 Avtor članka se je udeležil vrha v Berlinu kot član nacionalne delegacije Republike Slovenije, zato se ponekod odražajo njegova osebna opažanja in spomini na dogodek.